

СИЛАБУС

МЕДИЧНА ТА СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ

вибіркова компонента

освітньо-професійний рівень
галузь знань
спеціальність
кваліфікація освітня
форма навчання
курс та семестр вивчення освітньої
компоненти

другий (магістерський) рівень вищої освіти
22 Охорона здоров'я
229 Громадське здоров'я
магістр громадського здоров'я
денна
II курс
4 семестр

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	1. Жамардій Валерій Олександрович, д.пед.н., доцент 2. Страшко Євгеній Юрійович, к.мед.н., доцент
Профайли викладачів	https://sport-health.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	(0532) 59-42-70
E-mail:	sporthealth@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://sport-health.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

Обсяг освітньої компоненти

Кількість кредитів / годин – 3 / 90, із них:

Практичні (год.) – 30

Самостійна робота (год.) – 60

Вид контролю – залік

Політика освітньої компоненти

Особливості вивчення освітньої компоненти «Медична та соціальна реабілітація» для здобувачів вищої освіти спеціальності Громадське здоров'я денної форми навчання визначаються Положенням [«Про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті»](#).

Кафедрою створене якісне та безпечне освітнє середовище, практичні заняття проходять на базах:

- Полтавська обласна клінічна лікарня ім. М. В. Скліфосовського;
- КП «Обласна клінічна лікарня відновного лікування та діагностики з обласними центрами планування сім'ї та репродукції людини, медичної генетики Полтавської обласної ради»;
- Полтавське казенне експериментальне протезно-ортопедичне підприємство.

Шановний здобувачу вищої освіти!

Звертаємо увагу! Вам необхідно:

- виконувати графік навчального процесу та вимоги навчального плану;
- в обов'язковому порядку відвідувати всі види навчальних занять, передбачені навчальним планом;
- завчасно приходити на заняття;
- бути у належній формі (шапочка, халат, бахіли);
- дотримуватись правил техніки безпеки;
- вимикати телефон, за виключенням інтерактивних занять;
- не виходити з аудиторії без дозволу викладача;
- глибоко та всебічно оволодіти знаннями та вміннями, котрі будуть необхідні майбутньому працівнику високої кваліфікації;
- бути комунікативними та відкритими до знань.

У випадку пропуску занять ви дієте відповідно [Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті](#). Вивчення модуля передбачає самостійну роботу здобувача освіти, яка регламентована [Положенням про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти у Полтавському державному медичному університеті](#).

Академічна доброчесність є фундаментом сталого розвитку вищої освіти та моральним імперативом для її подальшого вдосконалення. Ми дотримуємося політики академічної доброчесності, визначеної [Положенням про академічну доброчесність здобувачів освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету](#) і просимо взаємності.

Запрошуємо здобувачів освіти долучатися до неформальної освіти у вигляді участі у вебінарах, конференціях, семінарах за тематиками дисципліни. Сертифікати, які підтверджують проходження відповідного навчання, можуть стати підґрунтям для перезарахування тем дисципліни з отриманням відповідної оцінки. Процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, відбувається у порядку визначеному [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Полтавському державному медичному університеті](#).

Оцінювання результатів навчання проходить прозоро і відкрито. Керуємося [Положенням про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті](#).

Якщо ви не згодні з результатами оцінювання, скористайтеся рекомендаціями [Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти](#).

Якщо ви не згодні з результатами оцінювання, скористайтеся рекомендаціями [Положення про апеляцію результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти](#).

Опис освітньої компоненти (анотація)

Значення дисципліни «Медична та соціальна реабілітація» набуває все більшого сенсу в контексті підготовки здобувачів освіти зі спеціальності Громадське здоров'я. Формуючи при цьому необхідне підґрунтя для реалізації окремих завдань з первинної та вторинної профілактики захворювань, відновлення порушених чи втрачених функцій організму людини, всеохоплюючої соціалізації індивідуума на різних етапах й рівнях надання комплексних медичних послуг різним верствам населення України.

Медична реабілітація – система лікувальних заходів, що спрямовані на відновлення порушених чи втрачених функцій організму особи, виявлення та активізацію компенсаторних можливостей організму з метою забезпечення умов для повернення особи до нормальної життєдіяльності, профілактику ускладнень та рецидивів захворювання.

Соціальна реабілітація – система заходів, спрямованих на створення і забезпечення умов для повернення особи до активної участі у житті, відновлення її соціального статусу та здатності до самостійної суспільної і родинно-побутової діяльності шляхом соціально-середовищної орієнтації та соціально-побутової адаптації, задоволення потреби у забезпеченні технічними та іншими засобами реабілітації (Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні», документ 2961-IV, чинний, поточна редакція – Редакція від 01.01.2020, підстава – 2671-VIII / Електронний ресурс, режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>).

Соціальна реабілітація може ідентифікується як динамічний процес у якому навколишнє середовище, різноманітна активність, соціальні взаємозв'язки, усвідомлення, розуміння соціальних проблем, здатність справлятися з проблемами та отримувати задоволення відіграють важливу роль (Portillo M.C., Cowley S., 2011).

У світі постійно зростає потреба у реабілітаційних послугах через постійне збільшення захворювань з тяжким перебігом. У цьому контексті підготовка достатньої кількості фахівців, що в тому числі таких, що знаються на основних принципах медичної та соціальної реабілітації є одним з пріоритетних напрямків для системи охорони здоров'я України в цілому та відповідає основним рекомендаціям і розробкам Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ). Все вищезазначене дасть можливість більш якісно використовувати засади інтегрованої реабілітаційної допомоги на різних рівнях надання комплексної медичної допомоги населенню та матиме велике значення у підвищенні якості підготовки мабутьних кадрів в медичній галузі.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є засвоєння основних принципів застосування медичної та соціальної реабілітації; аналізувати та передбачати можливості використання залишкової працездатності пацієнтів після захворювань, травм або каліцтв.

Пререквізити і постреквізити освітньої компоненти:

Пререквізити. Медична та соціальна реабілітація як навчальна дисципліна:

– базується на вивченні здобувачами освіти на знаннях з біологічних та соціальних дисциплін, отриманих під час попереднього навчання за першим (бакалаврським) або другим (магістерським) рівнями вищої освіти;

Постреквізити. Медична та соціальна реабілітація як навчальна дисципліна:

– забезпечує послідовність та взаємозв'язок з іншими освітніми компонентами навчального плану, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосування знань з медичної та соціальної реабілітації в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

Мета та завдання освітньої компоненти:

Метою вивчення навчальної дисципліни є:

формування знань та навичок оцінки потреб пацієнтів у реабілітації, усвідомлення важливості міждисциплінарного підходу, оцінка ефективності реабілітаційних програм, поглиблення знань про профілактику захворювань, розвиток комунікаційних та управлінських компетенцій, а

також формування критичного мислення для впровадження нових підходів у сфері реабілітації та громадського здоров'я.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

вивчення основних концепцій реабілітації, методів оцінки потреб пацієнтів, розробці індивідуальних реабілітаційних програм, аналізі міждисциплінарних підходів, оцінці ефективності реабілітаційних програм, аналізі соціальних детермінант здоров'я, розвитку комунікаційних навичок та забезпеченні знань про сучасні тенденції у сфері реабілітації.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє освітня компонента (інтегральна, загальні, спеціальні, матриця компетентностей)

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі громадського здоров'я або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Результати навчання для освітньої компоненти:

по завершенню вивчення навчальної дисципліни здобувачі освіти повинні

знати:

- основні концепції медичної та соціальної реабілітації, їх роль і значення в системі охорони здоров'я;
- методи оцінки стану пацієнтів, включаючи фізичні, психологічні та соціальні аспекти;
- стратегії розробки та впровадження індивідуальних реабілітаційних програм відповідно до потреб різних груп населення;
- основи міждисциплінарної співпраці, що включає практики з інших галузей медицини, соціальних служб, психології та педагогіки;
- критерії ефективності реабілітаційних програм та методи їх моніторингу і оцінки;
- соціальні детермінанти здоров'я, які впливають на реабілітаційні процеси та здоров'я населення;
- норми і етичні принципи, що регламентують діяльність у сфері реабілітації та роботи з пацієнтами;
- основи комунікації в контексті взаємодії з пацієнтами та їх родинами.

вміти:

- оцінювати потреби пацієнтів у медичній та соціальній реабілітації з урахуванням різноманітних факторів, що впливають на їх здоров'я;
- розробляти індивідуальні реабілітаційні програми, адаптуючи їх до специфічних потреб різних категорій населення;
- застосовувати міждисциплінарний підхід у взаємодії з фахівцями з інших галузей для забезпечення комплексної підтримки пацієнтів;
- моніторити результати реабілітаційних заходів та оцінювати їх ефективність, вносячи необхідні корективи до програм;
- спілкуватися з пацієнтами та їх родинами, пояснюючи процеси реабілітації та створюючи комфортне середовище для підтримки;
- вести документацію щодо реабілітаційних заходів, дотримуючись етичних норм і стандартів безпеки інформації;
- розробляти та реалізовувати профілактичні програми з урахуванням соціальних детермінант здоров'я;

використовувати сучасні дослідження та рекомендації в сфері реабілітації для покращення практики громадського здоров'я.

Тематичний план практичних занять за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Медична та соціальна реабілітація		
Змістовий модуль 1. Медична та соціальна реабілітація		
1.	Організаційні та правові основи реабілітації. Медична та соціальна реабілітація: основні терміни та поняття.	2
2.	Медична та соціальна реабілітація. Принципи, етапи, періоди, рухові режими в реабілітації. Організація роботи та склад мультидисциплінарної реабілітаційної команди. Реабілітаційний маршрут.	2
3.	Документування в реабілітації. Індивідуальний реабілітаційний план. Оформлення огляду пацієнта мультидисциплінарною командою (форма 044-1). Постановка реабілітаційних цілей та завдань.	2
4.	Оцінювання в реабілітації. Огляд пацієнта, збір анамнезу. Оціночні шкали та тести. Інструментальні методи оцінки. Поняття про МКФ: цілі, властивості, складові, використання МКФ. Співвідношення МКФ з об'єктивними методами оцінювання.	2
5.	Види втручань ФРМ. Характеристика основних та допоміжних методів медичної та соціальної реабілітації: фізична терапія, ерготерапія, масаж, фізіотерапія, терапія мови та мовлення, психологічний супровід.	4
6.	Установи, що реалізують реабілітаційні програми: їх види, структура, завдання. Реабілітаційно-лікувальні заклади. Реабілітаційно-оздоровчі заклади.	2
7.	Реабілітаційні програми. Профілактика захворювань. Формування здорового способу життя.	2
8.	Забезпечення обладнанням при обмеженнях життєдіяльності: допоміжні технології, протезування, ортезування, технічні та допоміжні засоби.	2
9.	Медична та соціальна реабілітація при патологіях кардіореспіраторної системи (гострий інфаркт міокарда, протезування клапанів серця, аорто-коронарне шунтування, пневмонії, бронхіальна астма).	2
10.	Медична та соціальна реабілітація при патологіях нервової системи (інсульт, травматична хвороба спинного мозку, паркінсонізм, компресії нервових корінців та сплетінь, церебральний параліч).	2
11.	Медична та соціальна реабілітація при патологіях опорно-рухового апарату (захворювання та травми суглобів, переломи кісток).	2

12.	Медична та соціальна реабілітація при хірургічних захворюваннях (ампутації, ендопротезування суглобів, оперативні втручання на органах грудної та черевної порожнини).	2
13.	Медична та соціальна реабілітація в педіатрії (ДЦП, захворювання і травми ОРА, аутизм, вроджені вади серця, бронхолегеневі захворювання).	2
14.	Медична та соціальна реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів. Медична та соціальна реабілітація в неврології.	2
	Усього	30

Самостійна робота

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Підготовка до практичних занять – теоретична підготовка та опрацювання практичних навичок	15
2.	Підготовка до поточних контрольних заходів	6
3.	Терапія мови та мовлення.	6
4.	Фізіотерапія в комплексній реабілітації хворих.	6
5.	Оцінювання в реабілітації (оціночні шкали та тести).	6
6.	Базові принципи застосування лікувального масажу. Показання та протипоказання до призначення лікувального масажу.	3
7.	Медична та соціальна реабілітація в акушерстві та гінекології.	6
8.	Медична та соціальна реабілітація в геріатрії.	6
9.	Медична та соціальна реабілітація віськовослужбовців.	6
Усього годин		60

Індивідуальні завдання

- огляд наукової та методичної літератури відповідно до тематики практичних занять;
- участь у науково-дослідній роботі;
- підготовка наукових доповідей на студентських наукових конференціях.

Перелік питань, який повинен засвоїти здобувач вищої освіти при вивченні освітньої компоненти (форма контролю – залік)

1. Принципи, етапи, періоди, рухові режими в реабілітації.
2. Організація роботи та склад мультидисциплінарної реабілітаційної команди.
3. Реабілітаційний маршрут.
4. Документування в реабілітації.
5. Індивідуальний реабілітаційний план.

6. Оформлення огляду пацієнта мультидисциплінарною командою (форма 044-1).
7. Постановка реабілітаційних цілей та завдань.
8. Оцінювання в реабілітації.
9. Огляд пацієнта, збір анамнезу.
10. Оціночні шкали та тести в кардіології.
11. Оціночні шкали та тести в неврології.
12. Оціночні шкали та тести в травматології.
13. Оціночні шкали та тести в хірургії.
14. Оціночні шкали та тести в педіатрії.
15. Інструментальні методи оцінки в кардіології.
16. Інструментальні методи оцінки в неврології.
17. Інструментальні методи оцінки в травматології.
18. Інструментальні методи оцінки в хірургії.
19. Інструментальні методи оцінки в педіатрії.
20. Поняття про МКФ: цілі, властивості, складові, використання МКФ.
21. Співвідношення МКФ з об'єктивними методами оцінювання.
22. Види втручань ФРМ.
23. Фізична терапія.
24. Ерготерапія.
25. Масаж.
26. Фізіотерапія.
27. Терапія мови та мовлення.
28. Психологічний супровід.
29. Забезпечення обладнанням при обмеженнях життєдіяльності: допоміжні технології, протезування, ортезування, технічні та допоміжні засоби.
30. Медична та соціальна реабілітація при гострому інфаркті міокарда.
31. Медична та соціальна реабілітація при протезуванні клапанів серця.
32. Медична та соціальна реабілітація при аортокоронарному шунтуванні.
33. Медична та соціальна реабілітація при пневмонії.
34. Медична та соціальна реабілітація при бронхіальній астмі.
35. Медична та соціальна реабілітація при інсульті.
36. Медична та соціальна реабілітація при травматичній хворобі спинного мозку.
37. Медична та соціальна реабілітація при паркінсонізмі.
38. Медична та соціальна реабілітація при компресії нервових корінців та сплетінь.
39. Медична та соціальна реабілітація при церебральному паралічі.
40. Медична та соціальна реабілітація при захворюваннях та травмах суглобів.
41. Медична та соціальна реабілітація при переломах кісток.
42. Медична та соціальна реабілітація при ампутаціях.
43. Медична та соціальна реабілітація при ендопротезуванні суглобів.
44. Медична та соціальна реабілітація при оперативних втручаннях на органах грудної порожнини.
45. Медична та соціальна реабілітація при оперативних втручаннях на органах черевної порожнини.
46. Медична та соціальна реабілітація при ДЦП.
47. Медична та соціальна реабілітація при захворюваннях і травмах ОРА у дітей.
48. Медична та соціальна реабілітація при аутизмі.
49. Медична та соціальна реабілітація при вроджених вадах серця у дітей.

50. Медична та соціальна реабілітація при бронхолегеневих захворюваннях у дітей.
51. Установи, що реалізують реабілітаційні програми: їх види, структура, завдання.
52. Реабілітаційно-лікувальні заклади.
53. Реабілітаційно-оздоровчі заклади.
54. Реабілітаційні програми.
55. Профілактика захворювань.
56. Формування здорового способу життя.
57. Медична та соціальна реабілітація в геріатрії.
58. Медична та соціальна реабілітація при захворюваннях внутрішніх органів та неврології літніх людей.

Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

Система поточного та підсумкового контролю.

Підсумковий контроль з дисципліни «Медична та соціальна реабілітація» – семестровий залік, який регламентується п.11 Положення [«Про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті»](#).

Методи навчання

- вербальні (пояснення, розповідь, бесіда);
- наочні (спостереження, ілюстрація, демонстрація);
- тематичні дискусії;
- аналіз конкретних ситуацій (кейс-метод);
- імітаційні завдання;
- презентації;
- тренінги.

Методи контролю

- усний контроль;
- письмовий контроль;
- тестовий контроль;
- практична перевірка;
- самоконтроль.

Методичне забезпечення

1. Силабус.
2. Тестові та контрольні завдання до практичних занять.
3. Питання та завдання до контролю засвоєння дисципліни.
4. Мультимедійні презентації кафедри.
5. Мультимедійні матеріали для самостійної роботи.

Рекомендована література (наявна в бібліотеці ЦДМУ)
Базова

1. Медична і соціальна реабілітація: підручник / В.Б. Самойленко, Н.П. Яковенко, Петряшев І.О. та ін. – 3-е вид., переробл. і допов. – К. : ВСВ «Медицина», 2023. – 359 с.
2. Фізична медицина і реабілітація за Бреддомом: 6-е видання: в 2-х томах / головний редактор Девід К. Чіфу; члени редколегії Блессен С. Іпен, Джеффри С. Джонс, Карен Ковальське, Генрі Л. Лью, Мішель А. Міллер, Грегори Ворсович; наукові редактори перекладу Степан Вадзюк, Петро Колісник – К. : ВСВ «Медицина», 2024. – 1360 с.

Допоміжна

1. Фізична реабілітація засобами фізіотерапії: підручник / Н.В. Богдановська, І.В. Кальонова – К.: Вид-во «Університетська книга», 2023. – 328 с.
2. Лікувально-реабілітаційний масаж: навч. посібник / Д.В. Вакуленко, Л.О. Вакуленко, О.В. Кутакова та інші – К.: ВСВ «Медицина», 2020. – 568 с.
3. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник / за заг. редакцією Л.О. Вакуленко, В.В. Клапчука – К.: Вид-во «Укрмедкнига», 2023. – 372 с.
4. Закон України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» Документ 2961-IV, чинний, поточна редакція – Редакція від 01.01.2020, підстава – 2671-VIII / Електронний ресурс, режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text>

Інформаційні ресурси

1. Global Strategy on Diet, Physical Activity and Health / Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.who.int/dietphysicalactivity/factsheet_recommendations/en/.
2. *Physiopedia Plus* <https://members.physio-pedia.com/uk/learn-page-uk-2/>

Розробники: д.пед.н., доцент Жамардій В.О.
к.мед.н., доцент Страшко Є.Ю.
к.пед.н., доцент Донченко В.І